

Mélyen tisztelt Uram!

A „Déliab“ első számát van szerencsénk oly kérelemmel megküldeni, miszerint azt ^{ismerősei} tanítványai körében terjeszteni méltóztassék.

Nem kívánjuk t. Uraságot az előfizető-gyűjtés fáradaival terhelni, csupán kérni akarjuk, hogy egy hazafias vállalat sikerültét becses támogatásával előmozdítani kegyeskedjék.

A „Déliab“ megindításánál bennünket nem üzleti szempontok, hanem azon óhaj vezérelt, hogy egy jó, olcsó lapot nyujtsunk a magyar, s mindenekelőtt a délvidéki olvasó-közönségnek.

Az előfizetési fölhevásban kellőleg vannak körvonalozva eszközeink; hogy minők ezek és miként tudunk megfelelni célunknak, azt t. Uraságod már lapunk első számából is megítélheti.

A „Déliab“, szépirodalmi és ifjusági folyóirat lévén, egyformán ajánlható a fölnőtteknek és a serdültebbkoru mindkét nembeli ifjuságnak: terjesztése így annál könnyebb.

Bizalommal kérjük ki tehát becses támogatását.

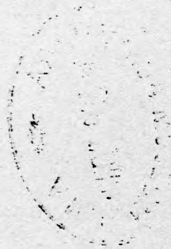
Temesvár, 1882. évi deczember hó végén.

A „Déliab“

szerkesztősége és kiadó-hivatala.

1917

10

100

Garay János utolsó költeménye. *)

Szeresd, magyar hazádat,
E szép magyar hazát!
Mely gyermekidnek éltet
Néked vég nyugtot ad.
Mely ezredéven által
Táplálta ősidet
S mely ezred év után is
Csak tőled kér nevet!

Éjszak fiát mi vonja
Rögéhez más felett?
A szülőföld vonzalma,
A hazaszeretet.
S téged ne vonzna földed,
Az éden kicsiben?
Hol Isten áldást hintett
El völgyön és hegyen.

Tekints körül! hegy és völgy
Mily gazdagon virít!
Melyet, mint hajdan édent,
Négy nagy folyam hasít!
Rónád arany kalásza
Tíz magvat szaporít.
Ki számolná meg erdőd
Fa-milliárdjait.

Hegyeid nemes borágát
Ismeri a világ,
Hol van bor, mely Tokajnak
S Ménes nyomába hág?
Ily dús e föld, ily áldott,
Egy mint a gazdaság,
Melynél szebbet, sem jobbat
Nem látott a világ.

De hogy legyen, mivé lett
Kezek szorgalma kell,
S minékül nincs ipar s üdv --
Meleg magyar kebel,
Mely honja érdekéért
Lángolni tud s akar.
S ki az, ki igyei érez?
Ha nem te, hős magyar.

Te, a ki hős karoddal
Meg tudtad szerezni,
Utóbb ezer csaták közt
Mindig megvédeni.
Te nem tudnád mivelni
Megáldott földedet?
Egy ezred éven által
Meggasztelt kincsedet.

Szeresd, magyar hazádat,
A szép magyar hazát!
Mely gyermekidnek éltet,
Neked végnyugtot ad.
Mely ezredéven által
Táplálta ősidet,
S mely ezred év után is
Csak tőled kér nevet!

*) A költő kézírataiból közli: Dr. Ferenczy József.

A világhirű könyvpiacról.

Töredék egy utirajzból.

Ormós Zsigmondtól.

Lipcseben, az 1813. évi október hó 16—19-én vivott világcsata színhelyén, a német irodalmi tevékenység gyűlpontján, a hétel de Bavière czimű vendéglőben vagyunk.

Az érintett két dologra, ugy mint a csatára, s az irodalom működésre való figyelmeztetésünk által, Lipcsének tényodalait érintettük. A csata történelmi irók állításaként a világkezdeté óta vivott csaták egtartósbika s legvérengzőbbike volt, s annak a városkörnyékén elterülő színhelyét a 16 ik században épült Pleissenberg város csillagtornyaól az ottani várnagnak csekély borraivalóért részletes magyarázata mellett futólag átlátni, s megérteni lehet.

Poniatowszky József herczeg emléke azon helyen, hol csapatja élén a folyamba vágatva ennek hullámaiban elveszett, a Fleischentek Gerhard kertjében egyszerű koczkából áll, melyet nagyszámu honfitársainak nevei boritnak. A pleissenburgi torony-kilátáson kívül ezen egyszerű emlék az egyetlen tárgyat képező, melyet a világcsatára emlékezőleg Lipcsében megtekintettünk, s az Elszter folyam csekélységét látva, csodálkozás fogott volna el az iránt, hogy a királyivérből származó herczeg abban halálát találhatta, ha emlékezetünk után nem tudnók, hogy a folyam medre akkor rendkívül nagy víztömeget foglalt magába, s a herczeg sebesített állapotban vágatott a sebes rohanásu árvizbe.

Németországban hiányzik a művészeti központositás; Berlin Düsseldorf és München külön művészeti irányok képviselői, — az irodalom, s a tudás megmérhetlen országa képezi egyedül a szellemi kapcsot, mely a nagy német nemzetet egyesíti, s Lipcse ezen szellemi egység metropolját képezi. Időzésünk a városban rövid s összeköttetéseink hiányosak voltak arra nézve, hogy Lipcse irodalmi jelentőségének illő rajzát adhatnók, hogy a szellemi vagy csak pénz-forgalom azon tőkét kiszámithassuk, mely 600 év óta évenként háromszor tartani szokott sokadalmakban, összesen 178 könyv- és műkereskedéseiben, 30-nál több nyomdáiban és nem csak Németországból, hanem a német irodalmi temékek kelendőségének örvendő más országokból is, a jubilate sokadalomra megjelenő világgönyvárúsok által, kiknek a Ritterstrasseben 1836. év óta külön börzéjük van, évenkint kezeltetik. Ezen könyvkereskedői börzeépület, tudunkkal eddig az egyetlen a világon, részvény utján 350.000 tallér tőkepénzből épült, s a német könyvárúsok börzeegyesületének tulajdonát képezi, kik a husvéti sokadalom idejében abban gyűlésezve, kölcsönös beszámolósaikat teszik

Az 1409. évben alapított tudományos egyetem a város szellemi sulyát nem kismértékben növeli. Épülete az u. n. Augusteum, a város legszebb terén, az Agoston-téren, a berlini híres építész Schinkel terve szerint 1836. évben Geutebrück építész által építettett. Ezen épületben nem csak 9 tanterme, hanem több márványszoborral ékesített, s ünnepélyes alkalmakra pompás ruhája és 100.000 kötetből álló könyvtára, s gazdag természettani kabinetje is van az egyetemnek.

* * *

Baedecker utazó-könyvében Lipcse nevezetesei sorában egy olvasó-muzeum van fölemlítve, melyben állítólag a világ minden nyelvén 300 hirlap van kitéve a látogatók használatára.

Baedeckerből megértettük, hogy ezen muzeum a központi csarnokban — Centralhalle — van, s hogy a bemeneti-díj egész hétre 10, egy napra pedig 5 uj garasra van szabva.

Kíváncsiak voltunk e muzeumra, s annak helyiségeit meg is találtuk a központi csarnok sokat mutató épületében. De a híresztelt 300 helyett mintegy 50 hirlapot és folyóiratot találtunk, a mindennyelvűség pedig három, t. i. német, francia és angol nyelvre olvadt, melyek közül az angol nyelvből egy, a francziából 3 lap volt látható, a többi mind a németnek jutott. Ily körülmények közt magyar lapot éppen nem, de még a Lajthántuliak közül is csak kettőt találtunk.

A kis kém.

— Daudet Alfons rajza. *) —

Stennenek hívták, a kis Stennenek.

Párisi gyerek volt, sovány és halvány; vagy tiz éves lehetett, talán tizenöt: ez apró tücskökről sohasem lehet tudni pontosan, hogy hány évesek. Anyja meghalt; atyja, egy vén tengerész katona, a Temple negyedben lakott egy kis üzletben. A szomszédok mindnyájan ismerték és tisztelték Stenne apót. Tudták, hogy a durva, sörte szakál alatt nyájas, szerető mosoly rejtőzött, s hogy e mosolyt kicsalják, csak azt kellett kérdezniök tőle:

— Hogy van kis fiacskája?

Mennyire szerette fiát Stenne apó! Mily boldog volt, ha este, leczke után, karon fogta a kicsikét, s sétálni ment vele!

Páris ostroma alkalmával azonban, fájdalom, minden megvált. Stenne apó üzletecskéjét bezárták, petroleumot tettek belé, s a szegény öreg kénytelen volt szakadatlanul örködni, s életét a pusztá, széthányt

*) D a u d e t egyike a legkitünőbb és leghiresebb franezia íróknak, jelenleg mintegy 38 éves.

falak közt tölteni. De azért csak látni kellett volna a szakallát, mikor a poroszokról beszélt. . . .

A kis Stenne nem sokat törődött az új életmóddal.

Ostrom! Van-e ennél mulatságosabb egy sihederre nézve? Se iskolai előadás, se tanulni való! Szünidő folyton!

A gyermek estig futkározott az utcákon. Elkísérgette az őrségre menő csapatokat, előnyben részesítvén azokat, melyeknek jó zenéjük volt. Ebben nagyon avatott volt a kis Stenne; pontosan meg tudta határozni, hogy a 96 ik nem sokat ér, de az 55-ikben ügyesek vannak.

Kosarával kezében csatlakozott azon nagy néptömeghez, mely ködös, homályos téli reggeleken a mészárosok és pékek üzletei előtt szokott csoportosulni. Ott aztán átázott lábakkal ismeretséget kötöttek, politizáltak, s tőle, mint Stenne apó fiától, mindenki kikérte véleményét. De a legmulattatóbbak voltak a játékok, kivált a híres galoche játék, mely a breton gyalogosok által hozatott divatba az ostrom alatt. A kis Stenne azonban nem játszott, ahhoz sok pénz kellett. Meg volt elégedve, ha szemével kísérhette a játszókat.

Különösen egy magas férfi vonta magára figyelmét, kék bugyogóban, ki száz sounál kisebb tételekben nem is játszott. Mikor ment, hallani lehetett a pénz csörgését bugyogója zsebeiben.

Egy alkalommal, midőn egy pénzdaráb a kis Stenne lábaihoz gurult, a hosszú utána hajolva, ezt sugá fülébe:

— Ugy-e rákancsalítottál, mi? Jól van na; ha akarod, megmondom majd, honnan kaphatsz te is.

A játszma bevégezte után egy szögletbe vezeté, s ajánlta neki, hogy menjen vele a poroszokhoz ujságokat árulni: egy utjáért 30 frankot kap. Stenne először érzézetesen utasítá vissza az ajánlatot, s három napig feléje se nézett a játékhelynek. Éjjelenként a galochet látta ágya előtt, s a fényes, egymásra rakott száz sous darabok halmazát. A kísértés nagyon erős volt. Negyed nap visszatért a játékhelyre, meglátta a kék bugyogóst, s elcsábította magát.

Havazott, mikor egy reggel utnak indultak, vászonzsákkal hátukon, zubbonyaik alá dugott ujságokkal. Mikor a kapuhoz értek, még alig hajnalodott. A kék bugyogós kézen fogta Stennét, s az őrhöz, egy vörös orru, különben derék, jó képű marhához közelítve, könyörögve mondá:

— Bocsásson ki, jó uram. . . . Anyánk beteg, atyánk meghalt. Burgonyát akarnánk szedegetni a mezőn.

És sirni kezdett. Stenne pirulva hajtá le fejét. Az őr jól megnézte őket, s azután az elhagyott, fehérlo utra pillantott.

— Menjete hát, de gyorsan, viszonzá félreállva.

A hosszú kaczagott, mikor elhagyták az őrt.

A kis Stenne e őtt álomszerűleg folyt össze minden; a katonai laktanyákká átalakított kovácsműhelyek, az elhagyott torlaszok nedves rongyokkal körülvéve, a ködlepte hosszú utak, pusztán, üresen, az ég felé törve; helylyel közel ösvények, kámzsás tiszték, kik távcsövekkel tekintettek alá, a kialvó tűz előtt szakadó hótól áztatott kis sátrak. A kék bugyogós jól ismerte az utat, a gabnáföldeken át ment, hogy kikérülje az őrségeket. Egy franc-tireur-tanyát azonban még sem kerülhetett ki. A franc-tireurök egészen elfoglalták a soissousi vasut mentét. A hosszú most hiába mondta el ismét meséjét, nem engedték tovább menni.

őket. Jajgatásai közepett egyszerre kijön az őrházból egy vén őrmester, halvány, ráncos arczbőrrel: nagyon hasonlított Stenne apóhoz.

— No, no, gyerekek, ne sirjatok már, — mondá a fiukhoz, — majd elmehettek burgonyát szedni, de addig is jöjjetek be egy kissé melegedni . . . hisz ez a kölyök úgy néz ki, mintha megfagyot volna.

Hej, pedig nem a hidegtől reszketett ám a kis Stenne, hanem a félelemtől, a szégyentől. A katonák helyet engedtek a jövevényeknek a tűz körül, s kis kávé is adtak nekik inni. Mikor kávéztak, egy tiszt lépett az ajtóba, kihívta az őrmestert, halkán beszélt vele és gyorsan távozott:

— Fiuk! — kiáltá az őrmester, sugárzó arcczal térve vissza, — az éjjel dohányunk lesz. Kitudták a poroszok jelszavát. . . . Itt az idő, hogy visszavegyük tőlük azt az átkozott Bourgetet!

Éktelen kaczagás és éljenzés tört ki erre. A katonák énekeltek, ugrándoztak, játszottak szuronyaikkal, míg a gyermekek fölhasználták az alkalmat, s elszöktek.

Az árkon túl már csak síkság volt előttük, a háttérben pedig hosszú fehér fal, mely lövésekkel keresztül volt lyukgatva. E fal fele tartottak, minden lépésnél megállva, mintha burgonyát szednének.

— Térjünk vissza! . . . Ne menjünk oda, — mondogatá utközben a kis Stenne.

A másik vállat vont, s tovább ment. Egyszerre egy fegyverkakas csettenését hallják.

— Feküdj le! — kiáltá a kék bugyogós, s földre veté magát.

A földön egy füttyet hallatott. Másik fütty felelt reá. Hason csuszva haladtak tovább. . . .

A fal melletti árokban két sárga szakáll tőnt elő, piszkos sipka alatt. A kék bugyogós az árokba ugrott, a porosz mellé.

— Ez őcsém itt! — mondá Stennére mutatva.

Stenne oly kicsiny volt, hogy láttára föl kaczagott a porosz, s karjaiba vette, hogy a falnyiláshoz emelje.

(Vége következik.)

Alkonyatkor.

Assan, lassan jő az alkony.

S mintha óva, félve járna,

Ugy húzódik hosszú árnya

Lassan szét a völgyön, parton.

Kis madárcák lombos ágon

Elhallgatnak, elpihennek.

Este lesz, — és nincs a szemnek

Mit keresni a világon.

Messze tájon szó se' hallszik,

S mint a esöndes alkony éke,

Ráborult az enyhe béke . . .

— Szó se' hallszik, minden alszik.

Még a lélek van csak ébren.

Csak a lélek ví az árnyal,

S mint erősebb, szerteszárnyal

Lenn a földön, fenn az égben.

Álom, álom, édes álom,

Merre jársz most? merre kése!

Fájó sebre enyhüléssel

Mért nem ülsz le szempillámon?

Én is, én is elpihennék,

Ugyis fáradt már a lélek:

Hogy ránézzen, fáj szemének

Annai fájón-édes emlék. . . .

Lelkem eltelt bár malaszttal,
Pillámon ül két nehéz esépp;
Van nekem, mért könnyet öntsek:
Fáj a mult, és nem vigasztal.

Lelkem eltelt bár malaszttal:
Fáj, a multba hogyha nézek,
A jövőben jót nem érzek,
A jelen meg nem marasztal.

Dobó László.

Aliutza.

Román elbeszélés.

Egy téli estén a kandalló körül ültünk és feszült figyelemmel hallgattunk atyánkra, ki gyermekkorából beszélt el szép, érdekes történetkéket.

— Igen, igen gyermekeim, — mondá atyánk — mikor én gyermek voltam, akkor még nem voltak vasutak, sem rendes országutak; mindenkinek személyesen kellett gondoskodnia biztonságáról. Ez időben egy török jött házukba, s nagyon jól érezvén magát nálunk, nem akart többé elmenni tőlünk. Alinak hívták, de mivel nagyon megszerettük őt, Aliutzának neveztük el. Igaz ugyan, hogy midőn Aliutzáat török jeleket láttuk csinálni, föltűnő ruhában, görbe karddal oldalán, összekuszált, sűrű ősz szakállal, féltünk tőle egy kissé, de később megszoktuk torzalakját. Sokat mesélgetett, segített verebeket fogni, sárkányokat fölereszteni és picézni. Nemsokára azonban úgy megvénült, hogy nem bírta elhagyni udvarunkat. Tizenöt évig volt házukban, látta összes fivéreimet és nővéreimet fölőlni, s egyformán szeretett mindnyájunkat. Mi körülveztük őt, térdeire ugráltunk, fehér szakálával játsztunk és ha azt mondá nekünk: „Kedves gjaur-gyermekeim!“, akkor jóízűt nevetünk. Csak reggel, mikor imádkozott, nem merte őt háborgatni egyikünk sem, oly buzgón imádkozott.

Egy napon rendkívüli élénkség volt udvaronkon. Fejszéssel föl fegyverkezett parasztok jöttek-mentek és elhelyezkedtek kapunk előtt. Oly rendetlenség volt nálunk, a minő még sohasem.

— Mi történt? — kérdém Aliutzáat.

— Semmi — viszonzá. — Bujor levelet irt, hogy holnap délben megtámadja házukat.

— És mi történik akkor?

— A mi irva vagyon — viszonzá Aliutza nyugodtan.

Bujor egyike volt az ország léghirhedtebb rablóinak.

Tizenkét rabló volt parancsnoksága alatt. Sok utazót megtámadott, sok kastélyt kirabolt, de sok szegénynek is adott már pénzt és hajtott teheneket az istállójába, úgy, hogy míg az egyik rész átkozta, a másik áldotta őt.

Augusztus hónapban kapta atyám tőle a levelet. Rögtön nagy tanács tartatott az udvaron, vajjon ellenszegüljünk-e vagy megadjuk magunkat neki. Az egész házban csupán két tüzköves fegyver volt, az egyik atyámé, a másik Aliutzáé volt. A faluban is csak egyetlenegy ember volt, ki bánni tudott a fegyverrel. Mégis Aliutza indítványa lőn elfogadva, hogy ellenszegüljünk a rablók támadásának. Hősiességemben elbizakodva huztam ki Aliutza görbe kardját hüvelyéből és jobbra balra vagdalóztam vele, lekasabolva gondolatban minden rablót.

— Ah, csak már jönne Bujor, — gondoltam magamban.

Aliutza tanácsára egy ember küldetett föl a kastély tornyába, hogy harangszóval tudassa, ha a rablók közelednek. Kaszával, kapával, fejszével fölfegyverkezett embereket tettek a kapuk elé, úgy, hogy mintegy hatvanan védték udvarunkat.

Két óráig várakoztunk a rablókra, midőn a toronybeli ember egyszerre harangozni kezdett. Porfelleget látott a közeli magaslatokon, s nemsokára tizenhárom rabló közeledett kastélyunkhoz. Borzalom fogott el bennünket.

— Ne féljetek, — kiáltá Aliutza az öröknek — Allah velünk van,

A félelem mindnyájunkat elnémitott. Nemsokára az udvarból is láthattuk a tizenhárom rablót, kik a nagy korcsma előtt megálltak, hogy egy pohár bort igyanak. Most keserü komolyságra fordult a dolog; szemtől szembe kell majd néznünk a rablókkal és velük megbirkózni. Hányan fognak meghalni közülünk és hányan sértetlenül maradni? Ezt a kérdést tette magának mindenikünk. Én pedig, ki pár órával előbb hős tettekről álmodtam, alig birtam megállani lábamon. Atyám viaszkesárga lett és némán, szótlánul várta a történetedőket. Őreink is remegtek a rablók vakmerősége miatt. A harang ez alatt folytonosan veszélyt jelzett és a rablók mindjobban közeledtek.

— Ah, itt vannak, itt vannak!

A toronyhoz érve, Bujor hirtelen megállott, a harangozóra mutatott és jaj! ugyanazon pillanatban, melyben a fegyver elsült a szerencsétlen harangozó lepottyant a toronyból.

Halálfélelem fogott el bennünket; az örök eldobták fegyvereiket és eszeveszetten elfutottak. Midőn tehát a zsinóros ruhájú rablók kapunk előtt mutatkoztak, Aliutzán és rajtunk kívül egy lélek sem volt az udvaron. Mindenkitől elhagyatva, a házba vonultunk vissza és Aliutza bezárta az ajtót. Iszonyu pillanatok következtek.

Közvetlen közelünkben hallottuk a rablók szavát, a fegyverek csörgését, a lovak dobogását, de mindent tulharsogott Bujor hangja, ki rendet tartott a rablók között.

— Feszítsétek ki az ajtót! — parancsolá.

A következő pillanatban már erős fejszecsapások intéztettek ajtónkra. A veszély nőttön nőtt. Aliutza a görbe karddal kezében állott az ajtóban, készen lecsapni az első gjaur fejét, mely mutatkozni fog. De egy sem mutatkozott, hanem a fejszecsapások ismétlődtek, míg az ajtó darabokra hullott. Ekkor Bujor szembe állott Alival. Fölismertem őt a sok között, mert ő volt a legmagasabb és legfélelmetesebb külsejű.

— Az utból, vén bolond! — mondá a rabló.

— Az utból kutya! — viszonzá Ali, görbe kardjával a rabló feje fölé csapva, melyet az ügyesen fogott föl kardjával. Néhány pillanatil szótlán állottak egymással szemben.

— Előre, a becsületes harczba, előre! — mondá a rablófőnök. Ti pedig — folytatá társaihoz fordulva — nézzétek, mint bünteti meg kapitánytok egy török szemtelenségét!

— Itt a küszöbön ásom meg sirodat — viszonzá Ali, s a harcz megkezdődött. Iszonyu harcz volt ez! A kardok csak úgy szikráztak az erős csapásoktól. A rablók keresztbe tett kezekkel várták a harcz kimenetelét, bizva főnökük győzelmében. Mi pedig rémülten vártuk a

döntő pillanatot, előre tudva, hogy bárminő legyen is az, reánk nézve csak rossz kimenetelű lesz. . . .

Egyszerre egy lövés dördül el mögöttünk és Aliutza térdre roskadt. A fegyver kihullott kezéből és ő véreben ázva, a földre esett. E váratlan kimenetellel szemben még Bujor is meglepetve állott meg egy pillanatra, nem tudva hogy mit tegyen; azután erős léptekkel elhaladt mellettünk és a rablóhoz ment, ki Alit lelőtte.

— A ki a becsületes harczot nem tiszteli, s orozva gyilkol, az szintén gyilkosság által haljon meg, — mondá, s kettéhasítá a gyilkos fejét. Azután felénk fordult, tetőtől talpig végig méregetett bennünket, mintha megakarná nagyobbítani halálfélelmünket, s Aliutza holttáste mellé állva, ezeket mondá czimboráihoz: „Ez orozva meggyilkolt agg megvédelmezett egy keresztény házat, habár ő maga török volt! Isten sohasem volna velünk, ha halálának bünéhez egy másikat csatolnánk. — Menjünk el innen!

A rablók engedelmeskedtek főnöküknek, s lovaikra ülve elvágattak; csak a megölt rabló maradt a földön feküdve és nem messze tőle a szegény Aliutza, szintén mozdulatlanul, nyitott szemeit azon világtáj felé fordítva, mely felé imádkozásközben is irányította, mikor lelke gyermekkorának meleg országaiban időzött.

Másnap egy félhóddal diszitett koporsóban eltemettük őt kertünkbe. Sem lelkész, sem rokon nem állotta körül a sirt, csak mi voltunk ott, mi, más vallásu barátjai, s szivünkben megsirattuk a nemes Aliutzát. Sirján még ma is egy fehér márványkő áll, melyen aranybetűkkel vannak bevésve Bujor szavai: „Ez orozva meggyilkolt agg megvédelmezett egy keresztény házat, habár ő maga török volt“ — — —

Atyánk itt föl hagyott elbeszélésével, mi pedig könnyes szemekkel hallgattunk és még jó sokáig gyermek-álmainkba szövődött a nemes Aliutza alakja.

Gane N. után Löwy Miklós.

Igy szólt hozzám . . .

(Zmaj Jovan Jovanovits költeménye. *)

Így szólt hozzám egy astronom:	Ott látjuk még a csillagot,
„Látod azt a szép csillagot? . . .	A mint ragyog fenn az égen,
Eszem megáll — elgondolva,	Peddig — hidd el — ninesen az ott.
Milyen magasan ragyog az ott! . . .	Eltűnt az már réges-régen.“
Messze . . . messze . . . és magasan . . .	Elhiszem! mert gyakran úgy jön —
Sok század már régen letűnt.	A magányos éjben állván —
Amig fényes szép sugara	Mintha bájos hangon szólna.
Hozzánk leér, szemünkbe süt.	Mintha bűvös képét látnám.

Ugy jön, mintha itt lenn volna
Reménységem — szép csillaga
Látom — látom — egyre látom!
Pedig oly rég sir takarja! . . .

Sztura Szilárd

*) Jovanovits a jelenlegi élő szerb költők legkiválóbbika.

Báli kaland.

Irta: Lendvai Hajnalka.

Be mulik az idő!

Már 15 éve, s mégis úgy tűnik fel, mintha ma történt volna. — Iczike-pczike kis leány voltam, mikor bátyám, a fővárosi gymnasium egyik legjobb tanulója, egy jó barátjával a karácsonyi szünet alkalmából látogatásával meglepett.

Képzhető az öröm a házban, — hogy őszinte legyek — inkább nálam. Képzetelemben már ki volt festve a jövő hét, a karácsonyi esték sajtószerű mulatságaival, a szánkázás és korcsolyázás, végre ami fő: kirándulás a közeli faluban lakó rokonainkhoz. Kedves Annuska unokatestvérem születésnapja a karácsonyi ünnepek utáni napra esett, s ennek alkalmából szülői mulatságot szoktak rendezni, de most még táncz is csatoltattott hozzá.

Karácsonykor gyönyörű idő volt! Erdőt, mezőt, kerteket sűrű hólepel borítá; pompás remények a kirándulásra! De, fájdalom, a hideg felhagy, s míg a hólepel csöppekben felolvad, gonyként hull az eső. Oda az öröm! Szülőim ily időben nem is gondoltak a kirándulásra. Szó sincs róla — gondoltam magamban, s már-már lemondtam a reményről, hogy Annuskáékat meglátogatjuk.

Jött a meghatározott nap. Bátyám mint mindig, úgy most is jókedvű volt; nem is sejtette, hogy a kirándulásból valószínűleg nem lesz semmi. Kora reggel a szobámba jött, s így szólt:

— Jó reggelt, kedves hugom. Nézd csak, mit hoztam neked — s ezzel egy gyönyörű csokrot, őszi rózsákból, nyújtott felém, de — de — ugy-e, kedves testvérem — folytatá — adsz belőle Annuskának is?

Megköszöntem a rózsákat, de nem szóltam semmit, nem akartam őt örömetől megfosztani.

— Busulsz, kedves hugom? kérdé bátyám, most véve csak észre szomorú arcomat. — Miért vagy oly szomorú?

— Ah — felelém — hát azt gondolod, hogy lesz valami a kirándulásból? Kérdezd csak anyánkat; ő ily időben semmi esetre sem utazik.

Most bátyámon volt a sor szomorú lenni; egyszerre azonban sugárzó és erős akaratot kifejező arcczal mondá:

— De én kérni fogom anyánkat, — nekem ma okvetetlenül ott kellennem. — Ezzel kirohant.

Nem maradtam sokáig egyedül. Vissza jött, azaz hogy berohan bátyám, utána pedig barátja, Dezső.

— Hajnalka örülj, utazunk; készíts el mindent, míg kocsni után nézek.

Lajos erre kiment, mire Dezső folytonosan nevetgélve elbeszélte, hogy bátyám mennyire tud kérni.

— Édes mamám, édes mamám, igazán nem akarsz jönni Annuska születésnapjához? Jaj Istenem, én úgy örültem, s most — — ugy-e mamuskám megyünk, ugy-e megyünk? — ismétlé Dezső Lajos szavait.

Anyám végre engedett, s meg lett határozva az indulás ideje.

Valóban, mindnyájan eléggé elvottunk foglalva, de azért mégis mindenki idején helyén volt. Pont három órakor a kocsni házunk előtt

állott. Természetesen a bunda játszta a főszerepet, úgy, hogy majdnem szük lett a hely a kocsin.

Kocsisunk, egy igen egyszerű paraszt jól hajtott, de azért mi nem igen haladtunk. Csak most vettük észre, minő különös előfogatunk van; egy feltűnően gyöngé, sovány ló volt két ló elé fogva, mely alig ezipelte magát. Bátyám ezt észrevevén, így szólt:

— A jobboldali ló erősebbnek látszik, fogja inkább azt be előre!

— Ah — mormogá a kocsis — az vak, az nem ismeri az utat; e z m u t a t j a az utat, e m e z pedig h u z z o n ! — s ezzel jót vágott ostorával a vakra.

Kezdtünk aggódni az ut miatt. Az idő mind jobban haladt előre; este lett. Sűrű köd vonta be a földet, s ez, eltekintve attól, hogy hallgatásra kényszerített, egészen elvágta az utat. Csak egy-egy sóhaj halatszott a kocsin. Mélabus arczezal néztem a kezeim közt lévő őszi rózsákra, aztán bátyámra. Szegény — gondoltam magamban — ellátott Annuskát s engemet virággal az esti mulatságra, s ezek vagy a bunda melegsége alatt, vagy az eső által tönkre mennek. — Ha legalább a rózsákat tudnám valahogy megküideni Annuskának; mily örömet szereznek Lajosnak! Mert mi — ily körülmények közt — valószínűleg nem veszünk részt a mai mulatságon.

A sóhajtások mindinkább szaporodtak, s ezek alattomban felbuzdították a kocsist gyorsabb hajtásra. S valóban úgy látszott, mintha jobban haladnánk; az ut jobbult, s remélni kezdtünk. Társalgásunk mind élénkebb lön; bátyám kifejezte aggodalmát az első négyesre vonatkozólag, így szólván:

— Kivel tánczoljak, ha Annuska már el van foglalva?

Mosolyogtam magamban. Kis vártatva Dezső így felelt:

— Na, Lajos barátom, inkább lehetnék én kétségbe esve. Látod, most itt ülünk Hajnalka és én, a helyett, hogy együtt tánczolnánk az első négyest; már ez is sajnos, de még sajnosabb, hogy a másodikra már engagirozva vagyok, s így nem igen van kilátásom a vesztett négyest pótolni.

Beszélgetésünk közben rögtön nem vettük észre, hogy a kocsi egyszerre megállott. A kocsis leszállott, s siránkozó hangon kiáltá:

— Jaj, jaj, oda van a Terka, jaj, jaj!

A sötéttségben nem vettük mindjárt észre, hogy mi történt. Csoválkozva néztünk a kocsisra, az pedig ismétlé szavait:

— Oda a Terka, az előfogatom; nem kel föl többé! — s erre símitani kezdte a kocsink elé fogott szegény párát.

Most már igazán megijedtünk. Mit tenni? Ez volt most az első kérdés. Feneketlen sár borítá a földet, s kocsink félig alá volt merülve. Egymásra néztünk, s képtelenek voltunk egy szót is szólni.

Végre anyám félbeszakítá a hallgatást, mondván:

— Na fiaim, lássatok hozzá, hogy valamiképp kikerüljünk innen, mert kocsin, s szabad ég alatt semmi esetre sem maradhatunk!

A kocsishoz fordulva így folytató szavait:

— Tud lovagolni?

— Nem tudok! — volt a közönyös felelet. — Én lovam mellett csak menni tudok, de ráülni nem.

— Tehát, Lajos fiam, akkor nem marad más hátra, — mondá

anyám — mint te felülsz az egyik, Dezső pedig a másik lóra, s a faluba lovagoltok segítségért.

A fiuk belátván, hogy nincs más menekvés, legott az utra készültek.

A kocsis kifogta a lovakat, így szólván:

— De most kérem figyeljenek az urfiak, hogy mit mondok: Ez itt a vak, — s a jobb oldali lóra mutatott — azért hát erre üljön Dezső urfi, ki e vidéken nem igen ismerős, mert a másik nem vak, s csengetyűvel bír; ez előre menjen, s a vak követni fogja a csengetyű szót.

Indultak, s a kocsis utánok kiáltott:

— Ne siessenek annyira, mert az egyik ló gyengébb a kimultnál!

No, szép remények az utra!

Mi most igazán unatkozni kezdtünk; csak néha-néha váltottunk egy-egy szót. Így mult az idő. Két órai várakozás után végre megérkezett expedicióink, magával hozván két igen szép és erős lovat.

Azonnal befogtunk, s most már élénkebb társalgással folytattuk a félbeszakított utazást. Utközben Dezső nevetgélve beszélt el kalandját a vak lóval. Ő t. i. gyengébb lovagló volt bátyámnál, s nem tudta eléggé kormányozni a vakot; ez pedig mindig előre futott, s mikor háta mögött meghallotta a csengetyűszót, megállt — figyelt — s rögtön visszafutott, úgy hogy Dezső semmikép sem tudott lépést tartani bátyámmal. Hihetőség ez is igen kellemetlen lehetett a többi akadályokkal együtt, s Dezső és Lajos bizonyára mérgeződtek is, — de annyi bizonyos, hogy mi jóízűt neveltünk rajta, s csak a kocsis figyelmeztetésére vettük észre, hogy már célunkhoz értünk.

Éjfél volt. A kocsizörgésre kíváncsi fejek mutatkoztak az ablakoknál, aztán a háziur maga jött nézni, ki a későn érkezett vendég. — Azonban csak hamar megismert, s csodálkozását fejezte ki késő jövetelünk felett.

— Ugyan kérem kedves nagybácsim — szakítám őt félbe — engedje meg, hogy besiecsünk a meleg szobába; később majd mindent elmondunk.

Egy negyed óra mulva elkészültem átöltözködéssel; mellemet ősi rózsák díszíték, s a többieket kezemben tartám, elkészítve Annuska számára.

Annuska és az egybegyült vendégek nagyon meg voltak lepette a késő jövetel miatt, de a csodálkozás az ujra megkezdett tánczsal véget ért. Kora reggelig tánczoltunk és mulattunk egészen elfelejtvén uti fáradalmainkat. Csak Lajos nem tudott felejteni; ő is tánczolt ugyan, de — mint később bevallotta — már tánczközben rosszul érezte magát. Reggel lefeküdt, lázba esett, s nyolcz napig őrizte az ágyat.

Mi az alatt haza utaztunk. Dezső elvégezte a szünidőkre adott feladványokat, Lajos pedig azokkal hátra maradt.

Igy lőn büntetve önfejlése.

Válogatott mondások

délvidéki költők, írók és szónokok műveiből

„Honszeretet és korszerű haladás“ legyen a jelszó, melyet nyilvános életünkben követünk, s ezen jelszó varázshatása alatt hazánk virágzó örökös fönnmaradása biztosítva leend.

Ormós Zsigmond.

Hazánkat Pusztaszertől máig nem az idegenek szövetsége, hatalmasságok pártfogása és diplomácia mestersegei, furfangjai hanem polgárainak hazafisága, védőkarja tartá fönn eddig és ez fogja fönntartani jövőben is és azért minden idegen földről jött álbarátoktól, kik „in ore mel, in corde fel habent“ származott csábításokkal szemben „Timeo Danaos dona ferentes“ járjunk el

Missits János.

Az egyetértésen áll fönn a haza.

Németh József, fölszentelt püspök.

A színészet hatalmas emeltyüje a nemzeti irány fejlődésének, a nyelv térfoglalásának. Nem elég magyar iskolával bírnunk — magyar közéletet is kell teremtenünk.

Török János.

A magyar nép a politikában nagyon könnyen hajlik, nagyon könnyen vetemedik végletekre, s szeretete ép oly gyakran tuloz a hódolat- és vak a bizalomban, mint gyűlölete mindig tuloz a megrovás- és mindig vak a megtorlásban. Nemzeti erényeink és hibáink, nagy tetteink és botlásaink, dicsőségünk és szégyenünk mind ez egy forrásra vihetők vissza, s talán lételünk végét, s a kikerülhetlen halál balsejtelmével és előérzetével mindig együttjátszó lemondásunkat jelezné, ha e forrás teljesen bedugulna, s számitlag csekély fajunk erkölcsi erejét jóban-rosszban, csatatéren és békében, támadásnál és védelemnél, személyek és elvek körül, s akkor is, ha rombolni és fölforgatni, akkor is, ha építeni int, sürget, kényszerít az idő: a világ bámulatát felköltő erélyes actióra képessé nem hatványozná.

Áldor Imre.

ÖrködjeteK a nemzet kincse mellett!
Vágyzatok a sese-susu szóra!
Hogy a mikor a szenvedés betellett,
És számot adni kong az intő óra:
Kezét szivére téve álljon ottan
Nyílt arczzal, bátoran mindegyikünk!

Dobó László.

Epigrammok.

Nemeshalmi Bélától.

Etele, a hún király

Osi dicsőségünk fénypontja s hatalma hunoknak,
 Általad ébredezett s tünt le örökre utóbb;
 Mert míg Róma elébbe borult és nemzetek „Isten
 Ostora“ névtől előbb félni tanultak — Etele!
 Addig Hunnia népe dicső volt; ámde haláloz
 Furcsa vizsályt szülvén, műved is omladozék.

Árpád, a honalapító.

Mély kegyelettel lépj te Csepel szigetére magyar, mert
 Párduczos Árpádunk ott települt le, s utóbb
 Nagy folyamoktól szelt és Kárpát bérceivel zárt,
 Gazdag, jó talaju hont alapita neked,
 Honnan messze hatott ki parancsszava s népe hatalmán:
 Árpádháznak a bölcs, hajdani törzse eredt.

A kibékülés.

— Ifjúsági színmű két fölvonásban. —

Írta: Löwy Miklós.

SZEMÉLYEK:

Décsey Imre, orvos.	Ilka, leánya (13 éves).
Mari, neje.	János, szolga.
Gyula, fia (14 éves).	

ELSŐ FÖLVONÁS.

(Az orvos szobája.)

ELSŐ JELENET.

Gyula (egyedül.)

Gyula (belép). Mily jó atyám van! Egészen elhalmoz jóságával. Minden kívánságomat teljesíti, s elvisz magával mindenhová, színházba, társaságba, lovardába. . . . Csak anyám is itt volna! Hányszor sirtam már a fölött, hogy szülőim elváltan élnek egymástól! Mennyivel szebb életem volna, ha együtt lehetnék Ilka hugommal, ki most anyámnál van! . . . De fájdalom, nincs reményem, hogy valaha csak látni is fogom őt. . . Oly rég nem láttam már! Ide oda öt éve lesz. Alig emlékszem már külsejére. Azóta már meglehetősen nagy leány lehet. (Kívülről kopognak.) Vajjon ki lehet ez? Bizonyosan valami látogató. Sietek neki megmondani, hogy atyám nincs itthon.

MÁSODIK JELENET.

Ilka (utközben találkozik Gyulával, s megöleli őt.) Gyula, kedves bátyám!

Gyula. (Csodálkozó kifejezést mutat.)

Ilka. Hát nem ismersz már? Én Ilka, a te hugod vagyok!

Gyula (megöleli nővérét.) Ah, minő véletlen! És anyánk?

Ilka. Anyánk a szállodában maradt.

Gyula. És nem óhajtja látni fiát?

Ilka. Oh igen! Elő szava az volt, mikor ide érkeztünk, hogy „oh mennyire örülök, hogy ma látni fogom Gyula fiamat.“

Gyula. Menjünk hát, menjünk hát! (Karon fogja nővérét és indulni akar.)

Ilka (Visszatartja.) Ne siess annyira! Előbb látni akarom atyánkat. Hol van?

Gyula. Nincs itthon, de valószínűleg nem sokára haza jönnek. (Leülnek.)

Ilka. De örülök téged látni, kedves Gyula!

Gyula. És én nem kevésbé téged, kedves Ilka! De nagy letél; alig ismertem rád!

Ilka. Hát még te, Gyula: egészen megemberesedtél.

Gyula. Beszéljünk most anyánkról, kedves Ilka.

Ilka. Nem, kedves Gyula, beszéljünk most atyánkról.

Gyula. Előbb anyánkról, kedves Ilka; be jó, be szép, be gyöngéd a mi anyánk! . . . Oh szegény mama!

Ilka. Azt akarod tán mondani, hogy atyánk már nem szereti őt többé, ugy-e Gyula?

Gyula. Mit mondasz te, Ilka, hogy atyánk nem szereti anyánkat? Oh szereti őt, de én azt hiszem, hogy a mama nem szereti a papát!

Ilka. A mama nem szereti a papát! Ki mondta ezt neked, Gyula? Látszik, hogy nem láttad a mamát órákon át sirni a papa arczképe előtt, mint én.

Gyula. Hát miért váltak el akkor egymástól? Neked tudni kell azt, Ilka, mert a mama közlékenyebb a papánál.

Ilka. Nem tudom, miért. Csak arra emlékszem, hogy egyszer azt mondta a papa a mamának: „Őn szüntelenül gyötör engem, asszonyom, hagyjon békében!“ A mama azt válaszolá: „Oh Istenem, nyugalma ne legyen háborítva részemről; sokat szenvedek; váljunk el.“ „Legyen, asszonyom“, mondá a papa. Azután különfélekét beszéltek. Másnap anyám keservesen sirt, s a te nevedet említette. Nemsokára pakoltunk, s anyám és én elutaztunk a nagypapához. Nem akart nélküled elutazni, de a papa vonakodott téged kiadni; a mama nagyon szomorú volt e miatt és keservesen sirt. A nagyapánál jó életünk volt, de anyánk nagyon nélkülözött titeket, s így most eljöttünk ide egy kissé, hogy láthasson téged. De most rajtad a sor elbeszélni: mit csináltál te, mióta oda voltunk? Mondd el bőven, a mint én elmondtam!

Gyula. Elbeszélésem rövid lesz. Nemsokára elutazástok után a papa országgyűlési képviselő lett és engem gimnáziumba adott, a hova most is járok.

Ilka. (Nyugtalanul.) Mondd csak Gyula, mit gondolsz: megfogja-e neked tiltani a papa anyád látogatását?

G y u l a. Miért nem?

I l k a. És mit gondolsz: el fog-e majd kísérfni a mamához?

G y u l a. Az már más kérdés.

I l k a. (Megölelve fivérét.) Oh, Gyula, ha a papa és mama ugy szeretnék egymást, mint mi, bizonyára nem állhatnák ki az ily közel-létet a nélkül, hogy meg ne ölelnék egymást!

G y u l a. (Viszonozva az ölelést.) Ók szeretik egymást, de jelenleg el vannak válva.

I l k a. Ha szeretnék egymást, nem váltak volna el.

G y u l a. Ahhoz nem értesz, kedves Ilkám. Hát hányszor vesztünk mi össze és azért mégis szerettük egymást?

I l k a. Oh, mi mindjárt kibékültünk.

G y u l a. Az azért volt, mert mi még fiatalok vagyunk és ily korban nem szokás mindent komolyan venni.

I l k a. Mit mondasz, Gyula? Ha kis veszekedéseink velünk együtt nagyobbak lesznek, akkor sohasem kívánok nagy lenni!

G y u l a. Nem jó lenne megkísértenünk: kibékíteni szüleinket egymással? Akkor nem kellene őket elhagynunk és nem kellene elválnunk egymástól.

I l k a. Igen, de hogyan vigyük ezt köröszül?

G y u l a. Látniok kellene egymást, vagy találkozniook kellene valahol.

I l k a. De ez sok nehézséggel van összekötve, mert a mama nem fog a papához menni akarni.

G y u l a. Épp oly kevésbé a papa a mamához. Pedig ily esetekben az egyiknek meg kell tenni az első lépést; minthogy atyámnak, mint a család fejének méltóságával nem fér össze megtenni az első lépést, ugy azt a mamának kell megtenni.

I l k a. És azt hiszed, Gyula, hogy a mamának kevésbé kell figyelemmel lenni női méltóságára?

G y u l a. A nőnek mindig engednie kell a férfinak, mert ő a fő, ő az ur!

I l k a. (Gunyosan.) Talán azért, mert az erősebb fél?

G y u l a. Nem, mert ő az okosabb fél.

I l k a. Menj csak, Gyula! Azt akarod talán állítani, hogy a férfiak okosabbak a nőknél? Ezt nem bizonyíthatod be.

G y u l a. A papa nem teheti meg a első lépést és nem látom át, Ilka, hogy miért ne tehetné meg azt anyánk!

I l k a. Hisz nekem nincs semmi ellenvetésem, de te —

G y u l a. Bocsáss meg, kedves hugom. Látod, már is összepörltünk és a legjobb uton voltunk, hogy összevevesszünk és miért? hogy módokat gondoljunk ki szülőink kibékítésére. Ez bizony nem a legjobb mód volt. De egy jó gondolatom támadt. Ha a papa jön, akkor azt fogod neki mondani, hogy a mama itt akar engem látni, a helyett, hogy én menjek el hozzá.

I l k a. De hisz ez nem igaz!

G y u l a. Nem tesz semmit! A papa ebben azon titkos óhajt fogja látni, hogy a mama ő t m a g á t akarja látni. Ez talán megatja őt és ki tudja? Ha látják egymást, ugy fognak tenni, mint mi, megölelik egymást. — De valaki jön! Ilka, ez a papa! tehát jegyezd meg magadnak jól leczkédet.

HARMADIK JELENET.

Décsey és előbbiek.

D é c s e y (belép, s az elébe futó Ilkát hosszan megöleli és megesokolja.)
Oh, ez én vagyok, fölismerem arczvonásaimat; ilyen lehettem én tiz éves koromban! Anyád igazán kedves meglepetést szerzett számomra.

I l k a. A mama engedélyt kér az idejövételre, mert látni akarja Gyulát.

D é c s e y. János majd oda fogja őt vezetni, de csak akkor, ha te egy kicsit nálam voltál.

G y u l a. Nem jól értette meg Ilkát, kedves papa. A mama nem azt mondta hogy lakásán akar látni, hanem hogy i d e akar jönni, hogy láthasson.

D é c s e y, (komolyan.) Miért nem nála, miért inkább itt?

G y u l a. Nem tudom, papa, talán őnt is látni kívánja?

D é c s e y. Nem úgy van az, Gyula; ő nem óhajt engem látni. De beszéljünk másról, beszéljünk rólad, kedves leányom. De megnőttél, mióta nem láttalak: te is oly szép leszel egykoron, mint —

I l k a. Mint anyám, nemde?

D é c s y (megindultan megesokolja Ilkát.)

I l k a. De miért nem megy a mamához, kedves papa? Be nagy örömet szerezne a szegény mamának!

D é c s e y. Hogy mulattál a nagypapánál?

I l k a. Oh, jól! De a mama folytonosan sirt, s én is talán egészen elfelejtettem volna a nevetést, ha sokáig ott maradtunk volna.

D é c s e y. Szegény leány! (Szünet.) No most menjete el anyátokhoz. János!

J á n o s. (belépve) Parancsol!

D é c s e y. Vezesse el fiamat anyjához. (A gyermekekhez.) Nos, mi bajotok? Hát nem örülsz, Gyula, hogy látni fogod anyádat?

G y u l a. (Sóhajtozva.) Oh, igen! De akkor el kell válnom Ilkától. Ha ön, kedves papa, elvált mamától, a úgy volt oka rá, de miért de miért akarja elválasztani gyermekeit is? Miért akarja Ilka hugomat eltávolítani tőlem, kinek egykor barátjává és oltalmazójává kell lennem? Oh, tartsa magánál Ilkát, kedves papa!

D é c s e y. Mit mondasz, Gyula —

I l k a, És a mama?

G y u l a (halkan, fülébe.) Csöndesen Ilka. Pompás tervem van!

D é c s e y. Oh, én nagyon szeretnélek mindkettőtöket magamnál tartani, de vajjon beleegyeznek-e anyátok?

G y u l a. Tegye meg neki az ajánlatot, kedves papa! Mitől fél? Hogy tagadó választ nyer? Ki tudja, hátha anyánk belátja a szükségét annak, hogy gyermekei ne választassanak el!

D é c s e y. Nos, jól van, majd irok neki!

G y u l a. De csak néhány szót. Es a nélkül, hogy közölné vele tervét — mert akkor ő küzdene ellene, s a levélbeli harcz a legveszélyesebb.

D é c s e y (az íróasztalhoz ülve, s tollat véve kezébe.) Nos, hát fiam, minthogy oly jó ismerője vagy az emberi szívnek, mondd tollamba a levelet!

G y u l a (diktál, Décsey ír). „Asszonyom! Gyermekeink szerencséje megkívánja, hogy mielőbb találkozzunk. Kérem tudatni, beleegyeznek-e a

találkába és mely napot es órát tüzi ki találkozásunk idejeül." — Most még a közönséges záradékot, s kérem a levelet hogy átadhassam.

D é c s e y. (Az irás befejezése után.) Mondhatom, hogy ügyes fiu vagy. Itt a levél, kézbesítsed! (Átadja a levelet.)

(A függöny legördül.)

(Vége következik.)

„Kossuth imája“

a kápolnai csatában elvérzett honvédek fölött.

(Elegia.)

Irta: **Nemeshalmi Béla.**

Oh fölség, ki Hunyor fiait diadalra segített,
Nézz im alá trónod mennyei fényi közül.
Színed előtt leborult szolgálóra, ki tiszta fohászt küld
Isteniséged elé, mostoha nemzetéért.
Mely fene-vadként tombol rabláncz sulya alatt s most
Harez mezején bátran nemzeti dalra riad.
Istenem! ime fölöttem tiszta napod melegít, ám
Térdem alatt harezunk bajnoki már örökös
Sirba merültek, a drága hon érdemivel koszorúzva.
Ah de pirosra derült mennyei boltozatod:
Ugy szintén a nyugalmas föld is párduezos ösök
Magzati vére után. — Hála, remény jeleül.
Vajha napod ragyogó sugárral, isteni műként,
Minden bajnoki vért váltna be száz nefelejts!
Hogy legalább itt szunnyadozó tetemek neve végkép
Majd örökítve legyen drága koszorral utóbb!
Isten, apáink Istene! haldd és áldd hadainknak
Harczi morajba vegyült sálusi szent panaszát,
Melyben hon ügyeért vívóknak lelke dühödik
A boszuló önkényt fójtani meg idején.
Mint szabad ember térdelek itt ezen uj temetőben,
Ronesolt; ám de azért nem feledett rokonok
Vértetemín, kik csak menekültek a sirba azért, hogy
Szellemök által uj lelki erő s akarat
Szállja meg árva hazánkért szentül halni tudókat.
És ilyen áldozatok mély lerovása után.
Hogyha talán bünös volt földed még ezelőtt: most
Szent lón s az maradand, mig Uram áld haderőnk.
Ah rabnépnek e hont sirhalmán birni lehetetlen!
Nagy vagy Uram, te csaták vérszi között öregült,
Ős eleink nagy Atyja, ki ég, föld s tengereken böles
És szentül trónolsz, téged imádni csupán
Tudhat e nép, mig buzdul erében a szittya nemes vér.
Isten, drága hazánk Istene! áldd meg e hont,
S add, hogy e csontokból majdan nem pusztá diesőség
Növe ki, sőt napnál is ragyogóbb legyen az.

Századokig ékitse e nemzet homlokait, s az
Itt nyugovó tetemek szent porait soha se
Háborgassa az ellenség dúló vasa; inkább
Reggeli harmatként küldd e porokra kegyed,
És a szabadság angyala zengjen: Halleluját e
Bajnokok elmohosult hamva fölébe. Amen!

Ismét . . . .

Ismét virág van a fákon
S esupa fehér minden ágon;
De nem a tavasz virága,
Ez a télnek zuzmarája.

Ujra itt vagy régi kedvem,
Megint szelid, nyájas lettem;
Hej! nem a szív boldogsága,
Ez a lélek haldoklása.

Gálffy István.

Apró történetkék.

A siri lámpák.

Chinában valami gonosz törvéynél fogva minden orvos köteles este lakása előtt annyi lámpást gyújtani meg, a hány beteget másvilágra küldött. Egy este Pekingben egy európai, hirtelen rosszul lett szolgája számára orvost keresett.

De mindenütt visszajesztették őt a nagyszámu lámpák, melyek Aesculap fiainak házai előtt égtek. Miután már több, mint egy óráig futkározott utcáról utcára, végre talált egy orvost, a kinek ajtaja előtt csak három lámpa pislogott. A szerencsés európai fölzörgeti az orvost, s nemsokára utban vannak, a beteghez menendők.

— Aesculap fia — szólítja meg őt menés közben az európai, kinek valami helyesebb keleti kifejezés nem jutott hirtelenében eszébe — te bizonyára a legügyesebb orvos vagy e roppant városban.

— Miért?

— Mert csak három lámpa ég ajtód előtt, míg collegáid lakásai előtt tuczat-számra fűgnek azok.

— Ah, azért — felelé egykedvűleg a chinai orvos — no, én a gyógyítást még csak ma reggel kezdtem meg.

Öt percnyi halálfélelem.

V párisi magánzó egy reggel dolgai után akart látni. A mint az utcán ment, megpillantott egy borbély-műhelyt, s most eszébe jutott neki, hogy még nincs megborotválkozva; tehát belépett. A borbély széles válu, vad tekintetű férfiú volt, zöldes szemei, kiálló homlokcsontja alatt nagyon barátságtalanul fénylettek, s zavartan tekintettek az idegenre; szóval, egész külseje igen visszataszító volt. A belépő nem ügyelt minderre, csak midőn a törülközőt nyakába kötötte, tünt föl

előtte a borbély bizalmat éppen nem keltő arczkifejezése. Csakhamar még más dolgok is föltűntek előtte. A borbély sokat és gyorsan beszélt, míg a beszappanozást végzé; „Vártam önt“, mondá a többi közt. „Én minden ujságot tudok; hallotta már, hogy az éjjel a Lonore leégett?“ — „Lehetetlen“, mondá csodálkozva V. — „A mint mondom. A tüzet nem birták eloltani.“ — „Hihetetlen. Erről egy árva szót sem hallottam.“ — „Azután a folyó áthágta medrét és a Pantheont elöntötte. Talán még ezt sem tudja?“ — Most lőn világos V. előtt, hogy a borbély — őrült! S ő ott ült beszappanozott arczczal és nyakába kötött kendővel, nem mozdulhatván a nélkül, hogy az őrült figyelmét föl ne ébreszsze s talán véres föllépésre ne ingerelje. Most a borzasztó ember elővett egy beretvát, végighuzta az élesítő szijon, s a mellett oly oldalpillantást vetett V.-re, mint a minővel egy kannibal nézheti áldozatát. V. belátta borzasztó helyzetét. Már éppen föl akart ugrani, midőn a borbély így szól: „Ezek az új beretvák; pompásan vágnak. Ön is látni fogja. Először magamon próbálom meg.“ Ezzel az őrült háttal a fal felé fordult, s az éles beretvéval olyat kanyaritott nyakán, hogy fejét csaknem elválasztá a törzstől. V. rémülten ugrott föl; segélykiáltásaira odaszaladtak a szomszédok, s egy orvos is, de már minden késő volt.

Az ifjuság számára.

Egy veleg.

— Az új év küszöbén rég bevett szokás visszatekinteni az elmúlt évre. E szokásnak hódolva, mi is könyes szemekkel nézünk végig azok névsorán, kiket a halál a múlt évben kiragadott munkárságuk köréből. A r a n y János, A s b ó t h Lajos, G r e g u s s Agoston, R é v é s z Imre, S z e n d e Béla, S i m o n y i Ernő, V e t t e r Antal, mind, mind ez évben szólítottak ki az élők sorából. A mely nemzetnek rövid egy év alatt ennyi nagy halottja lehet, az nem eshet kétségbe soha nemzeti léte fölött, az bátran helyezhet reményeket ifjaiba, kik annyi sok példaadót láthatnak maguk előtt. . . Ifjak, a hazának reményei és leendő ószlopai! Legyetek csak oly hazafiak mint a minők az elhunytak voltak!

— Alakítsatok önképzőköröket! Ezt ajánljuk melegen a középiskolai tanulóknak, mert az általunk beszerzett adatokból sajnálattal értesülünk, hogy hazánk középiskoláinak t ö b b m i n t e g y n e g y e d r é s z é n é l n i n c s e n ö n k é p z ő k ö r ! Ugy hiszszük, hogy fölösleges magyaráznunk, mily szomorú körülményt jelez e számarány. Magyarország középiskoláinak több mint egy negyed részénél nem fordítanak valami különös gondot a nemzeti nyelvnek önképzés útján való ápolására! . . . Azért hát a legmelegebben szívére kötjük az ifjuságnak az önképzőkörök alakítását. A haza nevében előre!

Hasznos tudnivalók

— Honnan származik a kalap-levétél. Az ötödik század elején Pharamono királyságot alapított azon tartományban, mely Franciaország név alatt ismeretes. A gallok szolgaságra lőnek lealacsonyítva s a hódítók könyörte'enül lenyirták áldozataik fejét. Azóta egész Európában szabálylá lett, hogy a hosszú haj kizárólag az ország nagyjait és nemeseit illeti meg. A nemes földesur személy-rabjainak fejét az ötödik-hatodik és hetedik században egészen kopaszra nyirták, s ezen időből származik azon szokás, hogy üdvözléskor a főveget leveszik. A főveglvétél annyit jelentett: „Lássa, uram, én szolgálja vagyok, n-kem nincs hajam “

— Az összetett nagyítóüveget mindelburgi Jansen Zakariás találta föl a XVI. század végével. Az első Sansen-féle mikroszkopium Albrecht osztrák herczeg tulajdonává lett. A nápolyi Fontana Ferencz igényt tartott magának azon tiszteletre, mely a föltalálót illeti; hanem erre vonatkozó bizonyítványaival csak 1625-ig tudta magát igazolni, 1621-ben azonban — tehát négy évvel azelőtt — már Németországban meglehetősen ismeretes volt. Némely nem épen összhangzó vélemény szerint a naptávcsőt Balthasoris találta föl Erlangban.

Történelmi naptár.

Összeállította: Leitner István.

Január hó.

1823.	Január 1.	Petőfi Sándor, hazánk halhatatlan lantosa születik Kis-Körösön.
1492.	" 2.	Katholikus Ferdinánd hadai elfoglalják Granadát; a mórok hatalma Spanyolországban megtöretik.
106 Kr. e.	" 3.	Cicero, a legnagyobb római szónok, születik. — (43. Kr. e. decz 7. †.)
1717.	" 4.	Francziország, Hollandia és Angolország szövetséget kötnek Spanyolország ellen.
62. Kr. e.	" 5.	Catilina, a hasonnevű összeesküvés feje, a Pistoria melletti csatában elesik.
1762.	" 6.	Erzsébet orosz czárné †.
104. Kr. e.	" 7.	Jugurtha — Numidia királya — Márius parancsára meggyilkoltatik.
1642.	" 8.	Galilei, a nagyhirű természettudós és csillagász †.
1873.	" 9.	III. Napoleon, Chislehurstban (Anglia) megh.
1429.	" 10.	Jo Fülöp megalapítja az „aranygyapjas“ rendet.
1494.	" 11.	VIII. Károly, francia király, békét köt a pápával.
1519.	" 12.	Miksa, német császár †.
86. Kr. e.	" 13.	Cajus Márius — híres római consul — a cimberrek és teutonok legyőzője, meghalt.
1301.	" 14.	III. Endre halála. Vele kihal Arpád-nemzetség férfiága.
1603.	" 15.	Gyulafehérvári országgyűlés, melynek értelmében Erdély a császárnak hódol.

Temesvár, 1883. évi január hó 1-én.

I. évfolyam.

1. füzet.

DÉLIBAB.

SZÉPIRODALMI
ÉS
IFJUSÁGI FOLYÓIRAT.

Megjelenik havonként kétszer, minden 1-én és 15-én.

Előfizetési árak :

Egész évre 4 frt., fél évre 2 frt., negyed évre 1 frt.

Felelős szerkesztő :

LÖWY MIKLÓS,

Kiadó-tulajdonos :

IFJ. MAGYAR DÁVID.

Kiadó-hivatal :

MAGYAR TESTVÉREK PAPIR-KERESKEDÉSE.

TEMESVÁR,

MAGYAR TESTVÉREK KÖNYVNYOMDÁJA.

1883.

6278 a.

Tartalom.

<p>1. Garay János utolsó költeménye. Közli dr. Ferenczy József, 1</p> <p>2. A világhírű könyvpiacsról. Töredék egy utirajzból. Ormós Zsig.-tól 2</p> <p>3. A kis kém. Daudet Alf. rajza 3</p> <p>4. Alkonyatkor. Költem. Dobó L.-tól 5</p> <p>5. Aliutza. Román elbeszélés, Gane N. után Löwy Miklóstól. 6</p> <p>6. Igy szólt hozzám. Zmaj Jovan Jovanovits költeménye, Sztura Szilárdtól. 8</p> <p>7. Báli kaland. Lendvai Hajnalkától 8</p> <p>8. Válogatott mondások délvideki költők, írók és szónokok műveiből. 12</p>	<p>9. Epigrammok. Nemeshalmi B.-tól 13</p> <p>10. A kibékülés. Ifjusági színmű két fölvonásban. Löwy Miklóstól 13</p> <p>11. „Kossuth imája“ a kápolnai csatában elvérzett honvédek fölött. Elegia, Nemessalmi Bélától 17</p> <p>12. Ismét . . . Költemény Gálffy Ltól 18</p> <p>13. Apró történetkék. 18</p> <p>14. Az ifjuság számára. 19</p> <p>15. Történelmi naptár. 20</p> <p>A Boritékon: Előfizetési fölhívás. Szerkesztői üzenetek. — Szórejtvény. — Mértani föladvány. — Tréfás talányok. — Adomák. — Kérdések.</p>
--	---

Előfizetési fölhívás

„DÉLIBÁB“

ezimű

szépirodalmi és ifjusági folyóiratra.

Erős meggyőződésünk, hogy a művelt közönség nem a nagy hangon tartott előfizetési fölhívások szerint becsüli a folyóiratokat. Létjogosultságot és pártolást erőszakoló üres phrasiskok helyett tehát rövid, cziczomatlan szavakban jelezzük az élénk tűzött czéli és irányt.

A „Déliab“ azon czéllal akar kezdeni pályaküzdéséhez, hogy az idegen nemzetiség-lakta vidékeket közelebb vigye magyarosodásához, hogy a művelt közönségnek, de kivált a mindkét nembeli fölnőtt ifjuságnak szív- és léleknesemítő olvasmányokat nyújtson, s hogy a román és szerb irodalom műkincseivel megismertesse a magyar közönséget. Ha a küzdelem megszerzeni számára a közönség pártolását: jele, hogy sikerrel halad czélja felé; ha nem: akkor nem tisztátlan szándék, ferde irány keltette megvetést fog találni pályáján az előhaladás gátjával.

Czélunk mellett, czélunk érdekében közölni fogunk költeményeket, novellákat, elbeszéléseket, apróbb vigjátékokat, dramoletteket, csevegéseket, ismeretterjesztő czikkeket uti leírásokat, emlékverseket, arany-mondásokat, adomákat, talányokat, rejtvényeket, társas-játékokat, kérdéseket és feleleteket, stb. könnyen érthető, vonzó előadásban, magyaros, nemzeti szellemben,

Munkatársakul számos kiváló író volt szerencsénk megnyerhetni.

Lapunkat szellemileg támogatni fogják:

Aldor Imre, Barát Adolf, dr. Benedek Albert, Berecz Gyula, dr. Breuer Ármán, Csilla (nő), Dengi János, Dobján László, Dobó László, Dimitrievits Sándor, Egyed Mózes, Erődi Dániel, dr. Ferenczy József, Gálffy István, Hajnalka (Rózsaági Antalné), Janny Imre, Kádár Lajos, Kovács Antal, Lendvai Hajnalka, Lendvai Sándor, Lukács Ágoston, dr. Márky Sándor, Mátyás Sándor, Mihájlovits Gábor, Pontelly István, Porzsolt Kálmán, Pacatian V. Tivadar, Pálffy Antal, Rózsaági Antal, Stumpfoll Ede, Sztura Szilárd, Varjassy Árpád, Várady József, Vizoly Z. Imre, Vörös Kálmán, Weninger János, Zsiros Gyula.

Es a kit legelőször kellene említenünk: Ormós Zsigmond úr ő méltósága, megyénk és városunk tudós főispánja megengedte, hogy uti rajzaiból nehányat a „Déliab“ számára fölhasználhassunk. Ünnepeit nevével már jelen számunkban ekesítjük lapunk hasábjait.

A „Déliab“ szép, színes boritékban, minden hó elsején és tizenötödikén, tehát havonként kétszer jelenik meg. Előfizetési ára egész évré 4 frt., félévré 2 frt., negyedévré 1 frt.

Gyűjtőknek minden tíz példány után egy tisztelet-példány jár.

Az előfizetési pénzek a „Déliab“ kiadóhivatalához (Temesvár, Magyar Testvérek papirkereskedése, ifj. Magyar Dávid kiadó-tulajdonoshoz) küldendők.

Löwy Miklós,
felelős szerkesztő.